

LESA Rationeel aanvragen van laboratoriumdiagnostiek: De eerste ervaringen in de regio

Toen eind 2005 de Landelijke Eerstelijns Samenwerkings Afspraak (LESA) *Rationeel aanvragen van laboratoriumdiagnostiek* uitkwam, werd een belangrijke mijlpaal bereikt. In vele regio's wordt nu uitgebreid aandacht besteed aan de inhoud van deze LESA. Het belangrijkste product voor de dagelijkse praktijk is ongetwijfeld de nieuwe versie van het probleemgeoriënteerde laboratoriumaanvraagformulier. Op vele plaatsen is dit formulier intussen geïmplementeerd en de reacties zijn veelbelovend.

De LESA *Rationeel aanvragen van laboratoriumdiagnostiek* is totstandgekomen in samenwerking tussen de Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie, de Samenwerkende Artsenlaboratoria Nederland en het NHG.

Onlangs is de uitgebreide versie van de LESA verschenen in boekvorm. Het is een gedegen en wetenschappelijk verantwoord geheel geworden, waarin per aandoening wordt ingegaan op de achtergronden bij de bepalingen voor diagnostiek en vervolgonderzoeken. Ook treft u informatie aan over bijvoorbeeld het doorgeven van sterk afwijkende laboratoriumuitslagen en de melding van infectieziekten. Voor specifieke aanvragen zijn voorbeeldformulieren opgenomen, inclusief de wijze waarop u die kunt bemachtigen.

Het boek is te bestellen via de NHG-website (www.nhg.org) of telefonisch (030-288 17 00). De prijs bedraagt voor NHG-leden € 10,15 en voor niet-leden € 14,50.

Levende richtlijn

Het nieuwe laboratoriumaanvraagformulier is in opzet hetzelfde gebleven. Als gevolg van gewijzigde inzichten en nieuwe standaarden zijn enkele tests verwijderd en enkele kopjes en tests toegevoegd. Opvallende nieuwkomer op het aanvraagformulier is bijvoorbeeld de bepaling van het tTGA bij de diagnostiek van coeliakie. En verdwenen zijn onder meer de kopjes *Appendicitis* en *Fecesonderzoek op bloed*.

De nieuwe LESA is uitdrukkelijk bedoeld als 'levende richtlijn'. Dat betekent dat nieuwe inzichten 'werkendeweg' meteen tot aanpassingen en veranderingen kunnen leiden. Er wordt dus niet gewacht tot de richtlijn eens in de zoveel jaar wordt geactualiseerd.

Discussies in de regio

Dit voorjaar lichtte Jeroen van Suijlen, klinisch chemicus en lid van de LESA-werkgroep, het nieuwe formulier toe voor de huisartsen

uit de regio Apeldoorn. Het werd een interessante discussie over vooral de doelmatigheid van het doen van laboratoriumdiagnostiek. De inhoud van de nieuwe LESA was acceptabel voor de aanwezige huisartsen, al waren er natuurlijk discussies over de vraag of er niet een alfabetische lijst moest worden toegevoegd en waarom sommige tests niet waren opgenomen. Er was alom waardering voor het feit dat nieuwe tests waren opgenomen (BNP, tTGA) en de plaats en indicaties daarvan werden besproken. De discussie ging ook over het kopje *Algemeen onderzoek*: waarom stonden daarbij geen lever- en nierfuncties? Aan de hand van besliskundige principes toonde Van Suijlen aan dat dergelijke tests een veel te grote kans geven op fout-positieve uitslagen. Verder gaven sommige huisartsen aan dat zij op het labformulier tests misten als het leukocytenaantal, de leukocyten-differentiatie en ook FSH en LH bij climacteriële klachten. Het gegeven dat in de NHG-Standaarden deze tests niet geschikt worden geacht, overtuigde niet alle huisartsen.

De reactie vanuit de klinische chemie is ook interessant. Huisartsen zijn in principe de klanten van het laboratorium, dus als zij een test willen moet het laboratorium die ook 'leveren'. In deze tijden van marktwerking is dat een boeiend uitgangspunt: de klant bepaalt. Hopelijk wordt deze LESA ook in dit soort discussies de leidraad. Aan onzinnige tests heeft immers geen enkele klant (patiënt noch huisarts) iets!

Enkele uitspraken van deelnemende huisartsen in Apeldoorn:

'Sinds ik gebruikmaak van het probleemgeoriënteerd laboratoriumaanvraagformulier, vraag ik minder tests aan. Ik kom erachter dat ik de tests die ik vroeger wel aanvroeg, helemaal niet mis bij mijn beleid.'

'Het was natuurlijk wel even wennen, maar ik wil niet meer terug naar het oude formulier.'

'Door het probleemgeoriënteerd laboratoriumaanvraagformulier kan ik niet langer zomaar wat kruisjes zetten. Soms wel jammer, maar natuurlijk wel beter.'

Verdere implementatie

Het zou goed zijn als in iedere regio dit soort discussies op gang komen om de LESA *Rationeel aanvragen van laboratoriumdiagnostiek* verder onder de aandacht te brengen. Want een nieuwe richtlijn vergt natuurlijk implementatie. Gelukkig wordt binnen de deskundigheidsbevordering voor huisartsen veel aandacht besteed aan deze nieuwe LESA. Sommige WDH-cursussen hebben de LESA en het labformulier al op de agenda gezet.

Dit alles heeft uiteindelijk natuurlijk maar één doel: optimalisatie van het gebruik van laboratoriumfaciliteiten door huisartsen.

Wim Verstappen, huisarts, wetenschappelijk medewerker NHG